

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора економічних наук, професора
Васильціва Тараса Григоровича
на дисертаційну роботу Мосійчук Тетяни Костянтинівни
«Інноваційний розвиток в контексті економічної безпеки держави»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 21.04.01 – економічна безпека держави

Актуальність теми дослідження

Важливою передумовою подолання кризових явищ, поновлення економічного зростання та забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку в Україні є активізація інноваційної діяльності. Значне технологічне відставання України від країн – технологічних лідерів в умовах динамічних змін у глобальному економічному просторі та посилення відкритості національної економіки становить загрозу її економічній безпеці. Практична відсутність інноваційних факторів у поточній економічній моделі негативно впливає на сфери виробничої, енергетичної, продовольчої та інших компонент економічної безпеки України.

Не зважаючи на значний науковий інтерес до проблеми інноваційного розвитку в контексті зміцнення економічної безпеки держави, залишаються малодослідженими причини неефективності інноваційної політики держави, вплив державної інноваційної політики на економічну безпеку національної економіки. Це обумовлює актуальність дисертаційного дослідження Мосійчук Тетяни Костянтинівни, яке присвячене удосконаленню методологічних та прикладних підходів до активізації інноваційного розвитку економіки України та формуванню ефективної державної інноваційної політики як засобу попередження та мінімізації загроз економічній безпеці держави.

Тема дисертації відповідає основним напрямам наукових досліджень ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» та виконана відповідно до плану науко-дослідних робіт кафедри управління фінансово-економічною безпекою

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» згідно з темою «Забезпечення захисту економічної безпеки держави та суб'єктів господарської діяльності в умовах євроінтеграції України» (номер державної реєстрації 0114U006338).

Основні наукові результати, одержані автором, їх новизна, ступінь обґрунтованості, достовірності та практичне значення

Оцінюючи зміст та побудову дисертаційної роботи Мосійчук Т.К. можна відзначити, що завдання, поставлені здобувачем, виконано повною мірою, мета роботи досягнута. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, є обґрунтованими на основі узагальнення наукових праць з теорії економічної безпеки та державного регулювання економіки, зокрема її інноваційної сфери, опрацювання значного масиву нормативно-правових документів, статистичних та інформаційно-аналітичних даних.

У роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання: історичний, логічний аналіз на основі виявлення причинно-наслідкових зв'язків, системно-структурний, порівняльний, статистичний, графічний методи, методи індикативного аналізу, прогнозування. Аналіз інноваційної політики у сфері економічної безпеки ґрунтується на методологічних основах неоінституціоналізму та передбачає дослідження інституційних змін.

Основними науковими результатами, які розкривають наукову новизну роботи і особистий внесок автора у розроблення досліджуваної проблеми, є наступні:

– удосконалення теоретико-методичного базису економічної безпеки держави, зокрема автором доведено системоутворювальну роль інноваційної компоненти в системі функціональних складових економічної безпеки держави (рис. 1.5 на с. 36 дисертації) та ідентифіковано загрози виробничій, енергетичній, продовольчій та зовнішньоекономічній компонентам безпеки національної економіки внаслідок наявності критичних недоліків інноваційного

розвитку (табл. 1.1 на с. 34 рукопису);

– набули подальшого розвитку концептуальні положення державної політики формування середовища інноваційної безпеки держави, зокрема визначені деструктивні фактори інноваційного розвитку, які чинять негативний вплив на економічну безпеку держави, включаючи причини зниження ефективності інноваційної політики держави (п.р. 1.2 рукопису, с. 37-55, табл. 1.3 на с. 54);

– розроблені науково-методичні підходи до активізації механізмів інноваційного розвитку для забезпечення економічної безпеки держави та запропоновано матрицю вибору інструментів інноваційної політики залежно від рівня зрілості інституційного середовища (п.р. 1.3 та 2.3, с.55-74, 124-142, 143-160);

– набула подальшого розвитку класифікація загроз, що спричинені недостатнім рівнем інноваційного розвитку, відповідно до функціональних компонентів структури економічної безпеки (п.р. 2.1 с. 75-96);

– удосконалено методику оцінювання інноваційної безпеки держави шляхом розрахунку відповідного інтегрального показника, індикатори якого підібрані за стадіями інноваційного процесу (п.р. 2.2, с. 96-124);

– обґрунтовані прикладні рекомендації щодо застосування податкових, інвестиційних, фінансових, антимонопольних інструментів державної політики для активізації інноваційного розвитку в цілях забезпечення економічної безпеки держави (розділ 3, с. 143-189);

– набув подальшого розвитку теоретико-прикладний базис структурно-інноваційних змін в економіці, зокрема автором ідентифіковані та обґрунтовані напрями необхідних структурних реформ в контексті активізації інноваційного розвитку для забезпечення економічної безпеки держави на сучасному етапі розвитку економіки України (п.р. 3.3).

Теоретичне і практичне значення результатів дисертаційної роботи

Дисертаційна робота Мосійчук Т.К. є внеском у розвиток теорії і практики забезпечення економічної безпеки держави, через взаємозв'язок між інноваційним розвитком економіки та економічної безпекою держави. Наукова цінність результатів дослідження полягає у поглибленні і розвитку теоретичних та методичних засад реалізації пріоритетів економічної безпеки шляхом інноваційного розвитку та надання рекомендацій з удосконалення державної політики для активізації інноваційного розвитку економіки України.

На практичному рівні наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження можуть бути використані центральними органами державного управління при розробці стратегій економічної безпеки держави в частині інноваційної безпеки та для внесення змін до законодавства з метою активізації інноваційного розвитку економіки України та забезпечення національних економічних інтересів держави.

Результати та пропозиції дисертаційного дослідження прийняті для запровадження при розробки пропозицій щодо змін до законодавства: громадською платформою Реанімаційний Пакет Реформ (РПР) (довідка № 03/09/15 від 29.09.2015 р за підписом керівника експертної групи Лукач Р.В.), Українським інститутом інтелектуальної власності (довідка про впровадження №482 від 28.12.2015 р), ПАТ «Науково-технічний комплекс «Електронприлад» (довідка про впровадження № 510/1616/1 від 24.12.2015 р.), ТОВ «Напої Плюс» Групи компаній «Нові продукти» (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження № 404/1 від 25.04.2016 р).

Основні результати дослідження використовуються у навчальному процесі на кафедрі управління фінансово-економічною безпекою Навчально-наукового Інституту менеджменту безпеки Університету економіки і права «КРОК» (Акт про впровадження в навчальний процес вищого навчального закладу результатів дисертаційного дослідження №150 від 23.04.2016 р).

Повнота викладу наукових положень , висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Основні положення рецензованої дисертації повною мірою відображені у

13 наукових працях, з яких 11 є одноосібними, у тому числі у фахових виданнях 6 праць, у іноземних періодичних виданнях – 3 праці, дві наукових статті у співавторстві.

Дисертаційне дослідження є самостійним науковим дослідженням автора. Автореферат дисертації відповідає змісту дисертаційної роботи, відображує її основні положення, висновки та рекомендації.

Дискусійні положення і недоліки дисертації

Підкреслюючи цінність дисертації Мосійчук Т.К. для теорії і практики забезпечення економічної безпеки держави, необхідно підкреслити ряд дискусійних моментів та недоліків:

1. На с. 22-23 дисертації здобувач наголошує, що, виходячи з предмету дослідження, а саме – забезпечення економічної безпеки держави засобами інноваційного розвитку, доцільно оперувати лише такими складовими безпеки, як виробнича, інноваційна, енергетична, продовольча та зовнішньоекономічна. У підрозділі 1.1 на рис. 1.1 (с. 25 рукопису) наведені загрози економічній безпеці держави (через її інноваційну компоненту). Проте, поза увагою залишилася така важлива структурна компонента безпеки, як макроекономічна, на яку також чинять суттєвий вплив недоліки інноваційної безпеки. До прикладу, вони призводять до таких загроз, як зниження обсягу ВВП та продуктивності праці, ін. Крім того, недостатньо обґрунтованим видається важливість включення до головних складових безпеки, на які впливає інноваційний розвиток, продовольчої компоненти, адже визначені для неї загрози на рис. 1.1, скоріше, відносяться до макроекономічної та зовнішньоекономічної складових безпеки.

2. У підрозділі 1.2 дослідження ставилося завдання охарактеризувати фактори та умови інноваційної безпеки держави. В тексті підрозділу доволі вдало та по новому (за ланками інноваційного процесу) висвітлені фактори інноваційного розвитку, які також позначаються і на інноваційній безпеці.

Втім, умовам інноваційної безпеки держави приділено недостатньо уваги. У табл. 1.3 на с. 54 дисертації, яка є узагальнюючою для підрозділу 1.2, представлені лише загрози та індикатори інноваційної безпеки. Доцільно було більше приділити уваги інституційним, економічним, організаційним та суспільно-психологічним умовам інвестиційної безпеки держави.

3. Автору доцільно було в теоретичній частині дослідження окремо наділити увагою поняття інноваційного розвитку та, зокрема, надати власне його трактування, включно з напрямками, складовими, індикаторами, місцем і роллю в забезпеченні економічної безпеки держави чи її інноваційної компоненти. Це дозволило б чіткіше ув'язати матеріал підрозділу 1.3 дослідження (узагальнення положень державної інноваційної політики) з вирішенням завдання інноваційного розвитку в системі економічної безпеки держави.

4. Не надання авторської характеристики інноваційного розвитку не дозволило в повній мірі оцінити сучасний стан інноваційного розвитку в Україні – підрозділ 2.2. Представлена оцінка складається з двох частин – загальної характеристики стану розвитку науково-дослідної та інноваційної діяльності в державі та інтегрального оцінювання рівня інноваційної безпеки в Україні, що дещо не тотожне з інноваційним розвитком.

5. У підрозділі 2.3 дослідження відображено результати аналізу інноваційної політики України та її впливу на економічну безпеку країни. Проте, більш прикладне значення для подальшого удосконалення і підвищення ефективності політики мали б висновки щодо її недоліків, наприклад, за напрямками інноваційної політики, функціями управління, застосовуваними механізмами, інструментами, засобами тощо.

6. У підрозділі 3.2 автором обґрунтовується низка дієвих та перспективних пропозицій відносно удосконалення податкового стимулювання інноваційної діяльності. Серед них на с. 165 у таблиці 3.3 наводяться пропозиції відносно диференційованих ставок податку на прибуток для підприємств з різною часткою реалізованої інноваційної продукції. Проте,

відсутнє обґрунтування запропонованих автором розмірів ставок; потребує додаткового пояснення методика віднесення продукції до інноваційної, адміністрування і контролю цього процесу. Авторська пропозиція зорієнтована на стимулювання товарних інновацій, але не стосується, до прикладу, підтримки технічних, технологічних, маркетингових, управлінських, соціальних та ін. нововведень.

Потрібно зауважити й про дещо вищу сфокусованість матеріалу третього розділу дослідження над обґрунтуванням пропозицій відносно інноваційного розвитку України та певне зниження уваги до питань його взаємозв'язків з економічною безпекою держави.

Проте, зазначені недоліки не впливають на загальний високий науковий рівень результатів дослідження.

Загальний висновок

Оцінюючи дисертаційну роботу Мосійчук Тетяни Костянтинівни на тему «Інноваційний розвиток в контексті економічної безпеки держави» варто зазначити, що вона відповідає паспорту спеціальності 21.04.01 – економічна безпека держави, є завершеною кваліфікованою науковою працею, яка виконана особисто у вигляді спеціально підготовленого рукопису на актуальну тему. В дисертаційній роботі отримані нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, котрі в сукупності складають внесок у розвиток безпекознавства й вирішують конкретне наукове завдання, пов'язане з обґрунтуванням теоретичного й практичного інструментарію активізації інноваційного розвитку економіки України та підвищення ефективності державної інноваційної політики для забезпечення економічної безпеки держави.

За змістовним наповненням і оформленням робота Мосійчук Т.К. відповідає паспорту спеціальності, пунктам 9,11,12, «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового

співробітника, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. Автор дисертації заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 21.04.01 – економічна безпека держави.

Офіційний опонент:

Завідувач кафедри фінансів, кредиту та страхування
Львівського торговельно-економічного університету,
доктор економічних наук, професор

Васильців Т. Г.

Т. Г. Васильців
Підпис ЗАВІРЯЮ
НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ КАДРІВ
ЛТЕУ
08 2016 р.